

Prezentace NKÚ

Petr Zarivnij 210827

- **uvedení do problematiky, současný stav zákona 166/1993 Sb. + stav po novele zákona**
- **Limská deklarace**

Pravomoc NKÚ kontrolovat státní podniky a veřejnoprávní korporace je v současnosti upravena v Ústavě ČR a zákoně č. 166/1993 Sb., o NKÚ.

Podle ustanovení § 3 odst. 1, který konkretizuje čl. 97 odst. 1 Ústavy, NKÚ kontroluje hospodaření se státním majetkem a finančními prostředky vybíranými na základě zákona ve prospěch právnických osob (s výjimkou prostředků vybíraných obcemi nebo kraji v samostatné působnosti), plnění státního rozpočtu a zadávání státních zakázek.

Kontroly podléhají dle § 3 odst. 2 jak organizační složky státu, tak fyzické a právnické osoby. Dle § 4 NKÚ prověřuje, zda kontrolované činnosti jsou v souladu s právními předpisy, přezkoumává jejich věcnou a formální správnost a posuzuje, zda jsou účelné a hospodárné.

Do vymezeného okruhu subjektů, však v současnosti nespádají obchodní společnosti s majetkovou účastí státu (jedná se o akciové společnosti), které nemají povahu státního podniku podle zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

NKÚ rovněž nemůže přezkoumávat nakládání s veřejnými prostředky územních samosprávných celků v obchodních společnostech, v nichž mají územní samosprávné celky majetkovou účast.

Současný rozsah působnosti NKÚ se svým způsobem jeví jako nedostatečný, protože v obchodních společnostech s většinovou majetkovou účastí státu (resp. s majetkovou účastí územních samosprávných celků) nepochybně dochází k hospodaření se státním majetkem, respektive s veřejnými prostředky, avšak toto hospodaření není kontrolováno NKÚ.

Problém je v tom, že řada bývalých státních podniků byla v průběhu privatizace přeměněna na obchodní společnosti, byť s většinovou majetkovou účastí státu.

V Evropě jsme výjimka

Vláda plánuje ústavním zákonem posílit pravomoc Nejvyššího kontrolního úřadu. Státní firmy jako ČEZ nebo Lesy ČR se však bát nemusí. Miliardové rozpočty gigantických polostátních korporací zůstanou opět bez dohledu.

po novele: taxativní výčet

§ 3 odst.1 - Úřad kontroluje

hospodaření s majetkem právnických osob veřejnoprávní povahy, jde-li o

zdravotní pojišťovny,

veřejné výzkumné instituce,

dobrovolné svazky obcí,

příspěvkové organizace územních samosprávných celků,

Regionální rady regionů soudržnosti,

Českou televizi,

Český rozhlas,

veřejné vysoké školy,

Českou národní banku.

Navrženým taxativním výčtem dojde k zúžení vymezení právnických osob veřejnoprávní povahy, na které dopadá rozsah kontrolní působnosti NKÚ. Problém je v tom, že podobných subjektů je mnohem více a není důvod, proč by měly být vyloučeny z mechanismu ústavní kontroly hospodaření s veřejnými prostředky.

Právě u ČEZu nebo Lesů ČR se už několikrát objevilo podezření, že se s penězi plýtvá. Ať už jde o předražené zakázky či obří náklady na reklamní kampaně. Česko přitom začíná být ve středoevropském regionu raritou, která nechává hospodaření svých podniků bez dozoru. Česká praxe je navíc velmi ojedinělá. Naše sousední státy takové firmy kontrolují.

V Německu tamní obdoba našeho NKÚ může kontrolovat hospodaření obchodních společností, které vlastní stát alespoň z poloviny, v Rakousku stačí jen čtvrtina vlastněná státem a na Slovensku a v Maďarsku stačí jediná akcie v majetku státu, aby mohli státní kontrolori hospodaření prověřit. "Pohybujeme se mimo mezinárodní standardy".

NKÚ kontroluje jen dost malou část veřejných prostředků. Nemůže kontrolovat především státní a polostátní akciové společnosti.

Kdo například unikne kontrolám NKÚ?

- *ČEZ*
- *Česká pošta*
- *České aerolinie*
- *Letiště Praha*
- *ČEPRO*
- *České dráhy*
- *ČD Cargo*
- *Lesy České republiky*
- *Budějovický Budvar*

Přitom jen ČEZ má roční obrat vyšší než polovina státního rozpočtu. A kontrola hospodárnosti by ČEZu prospěla: uhelné elektrárny obnovuje nejdráž na světě. Ponechme stranou, zda je firma ČEZ soukromá, když patří ze tří čtvrtin státu. Že by stát byl už zprivatizován?